

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економічної теорії та економічних методів управління

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи
Пантелеймонов А. В.

“ ____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародна економіка

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 051 Економіка

072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітня програма: Бізнес - економіка

Фінанси, банківська справа та страхування

Вид дисципліни: обов'язкова

Факультет: економічний

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету

“ 22 ” червня 2018 року, протокол № 7

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Лаптев Валентин Григорович, доцент кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Програму схвалено на засіданні кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Протокол від “ 01 ” червня 2018 року № 10

Завідувач кафедри економічної теорії та економічних методів управління

(підпис)

Гриценко А. А.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією

Економічного факультету

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ 21 ” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії _____

(підпис)

Євтушенко В. А.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки перший (бакалаврський) рівня вищої освіти

Спеціальність: 051 Економіка

072 Фінанси, банківська справа та страхування

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою даної дисципліни є вивчення системи міжнародної економічної діяльності, об'єктивних законів і принципів її розвитку, отримання знань щодо умов, методів та основного інструментарію міжнародної економічної взаємодії країн.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Завданнями дисципліни є: розкриття сутності й тенденції інтернаціоналізації економіки, форм, методів, суб'єктів і рівня міжнародної економічної діяльності; визначення принципів і середовища розвитку міжнародної економіки; з'ясування практики здійснення і механізму регулювання міжнародної економіки; засвоєння студентами основних напрямків міжнародного розвитку країн світу; формування самостійного мислення та навичок аналізу міжнародних явищ і процесів у контексті національних інтересів України.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин: 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни «Міжнародна економіка»

Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	1-й
Семестр	
5-й	2-й
Лекції	
32 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.

Самостійна робота, у тому числі	
56 год.	
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- закономірності функціонування та розвитку у міжнародному масштабі ринкової системи організації господарського життя;
- тенденції розвитку міжнародних фінансових ринків та фінансових механізмів, які обслуговують функціонування міжнародної економіки;
- інституційну структуру регулювання міжнародної економіки, принципи її формування, тенденції розвитку та шляхи вдосконалення.

Вміти:

- використовувати отримані знання для аналізу закономірностей взаємодії національних економік, міжнародних економічних організацій у сфері міжнародної торгівлі, міжнародного переміщення факторів виробництва, фінансування та формування міжнародної економічної політики;
- розрізняти міжнародні економічні відносини, види, форми та напрямки розвитку у світовому господарстві;
- самостійно визначати основні тенденції у сфері розвитку міжнародної економічної інтеграції;
- аналізувати зовнішньоекономічну політику України;
- аналізувати проблеми та передбачати перспективи розвитку міжнародного бізнесу в Україні.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теорії міжнародної економіки.

Тема 1. Предмет міжнародної економіки.

Предмет міжнародної економіки. Методи дослідження і функції міжнародної економіки.

Тема 2 . Середовище міжнародної економічної діяльності.

Система міжнародних економічних відносин. Світове господарство та причини його формування. Міжнародний поділ праці: риси і форми.

Тема 3. Функціональні взаємозв'язки у міжнародній економіці.

Сектори економічної діяльності. Відображення міжнародних економічних операцій у системі національних рахунків.

Тема 4 . Теорії міжнародної торгівлі.

Меркантилістська теорія. Теорія абсолютних переваг. Теорія порівняльних переваг. Теорія співвідношення факторів виробництва.

Тема 5. Тарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.

Державне регулювання міжнародної торгівлі: види, інструменти, оцінка. Економічний зміст і класифікація митних тарифів і зборів. Тарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі України.

Тема 6. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.

Кількісні обмеження експорту та імпорту. Приховані методи зовнішньоекономічної політики. Фінансові методи регулювання міжнародної торгівлі.

Тема 7. Міжнародна торгівля товарами та послугами.

Структура та динаміка міжнародної торгівлі. Класифікація послуг. Міжнародні угоди у сфері послуг. Географічна структура міжнародної торгівлі.

Тема 8. Міжнародний рух капіталу.

Теорія руху факторів виробництва. Форми міжнародного руху капіталу. Україна у системі міжнародного руху капіталу.

Тема 9. Транснаціональні корпорації та транснаціональні банки у сучасних міжнародних відносинах. Теорія руху факторів виробництва. Форми міжнародного руху капіталу. Україна у системі міжнародного руху капіталу.

Тема 10. Міжнародна трудова міграція.

Причини і види міжнародної міграції робочої сили. Еволюція міжнародних міграційних потоків. Україна у світових міграційних процесах.

Розділ 2. Міжнародна економічна політика.

Тема 11. Трансферт міжнародних технологій.

Міжнародний науково-технічний обмін як складова руху факторів виробництва. Механізми міжнародної передачі технологій.

Тема 12. Вартість валюти і валютний курс.

Валютний курс і його різновиди. Кримінальні форми міжнародних валютних відносин. Основні концепції валютного курсу. Паритет купівельної спроможності:

Тема 13. Світова валютна система.

Сутність та елементи валютно-фінансової системи. Еволюція міжнародної валютної системи. Включення України до світової валютної системи. Європейська валютна система.

Тема 14. Міжнародні фінансові ринки.

Форми торгівлі валютою (спот, форвард, своп, ф'ючерс, опціон). Структура валютного ринку по виду операцій і національній приналежності. Валютний арбітраж і валютні ризики. Хеджування.

Тема 15. Міжнародний кредит.

Проблема міжнародної заборгованості і шляхи її послаблення. Міжнародний ринок титулів власності і фінансових деривативів. Міжнародний кредит: сутність, форми, значення.

Тема 16. Платіжний баланс.

Поняття і форми міжнародних розрахунків. Платіжний баланс: принципи побудови, джерела інформації, значення. Платіжний баланс України.

Тема 17. Інтернаціоналізація економічного розвитку.

Сутність та фактори інтернаціоналізації економічного життя. Сутність і об'єктивні передумови інтернаціоналізації тіньової економіки. Концепції та методи інтернаціоналізації економічного розвитку.

Тема 18. Міжнародна економічна інтеграція.

Інтергаціоналізація національних економік: передумови, зміст, чинники. Теорії міжнародної економічної інтеграції. Сучасні інтеграційні об'єднання. Європейська економічна інтеграція. Тенденції розвитку інтеграції країн СНД.

Тема 19. Глобалізація та економічний розвиток.

Сутність та головні етапи економічної глобалізації. Особливості та рівні сучасного процесу глобалізації економіки. Основні форми прояву економічної глобалізації.

Тема 20. Міжнародна економічна політика України.

Державне регулювання зовнішньоекономічних зв'язків України. Перспективи вступу України до Європейського Союзу (ЄС). Участь України в діяльності міжнародних економічних організацій.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього го	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теорії міжнародної економіки.												
Тема 1.	6	2	2			2						
Тема 2.	6	2	2			2						
Тема 3.	6	2	2			2						
Тема 4.	6	2	2			2						
Тема 5.	6	2	2			2						
Тема 6.	6	2	2			2						
Тема 7.	8	2	2			4						
Тема 8.	8	2	2			4						
Тема 9.	8	2	2			4						
Тема 10.	8	2	2			4						
Розділ 2. Міжнародна економічна політика.												
Тема 11.	6	2	2			2						
Тема 12.	6	2	2			2						
Тема 13.	8	2	2			4						
Тема 14.	8	2	2			4						
Тема 15.	8	2	2			4						
Тема 16.	8	2	2			4						
Тема 17.	2					2						
Тема 18.	2					2						
Тема 19.	2					2						
Тема 20.	2					2						
Усього	120	32	32			56						

4. Темі семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет міжнародної економіки.	4
2	Середовище міжнародної економічної діяльності.	4
3	Функціональні взаємозв'язки у міжнародній економіці.	4
4	Теорії міжнародної торгівлі.	4
5	Тарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.	4
6	Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.	4
7	Міжнародна торгівля товарами та послугами.	2
8	Міжнародний рух капіталу.	2
9	Транснаціональні корпорації та транснаціональні банки	2

	у сучасних міжнародних відносинах.	
10	Міжнародна трудова міграція.	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Т.1. Предмет міжнародної економіки.	2
2	Т.2. Середовище міжнародної економічної діяльності.	2
3	Т.3. Функціональні взаємозв'язки у міжнародній економіці.	2
4	Т.4. Теорії міжнародної торгівлі.	2
5	Т.5. Тарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.	2
6	Т.6. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.	2
7	Т.7. Міжнародна торгівля товарами та послугами.	2
8	Т.8. Міжнародний рух капіталу.	2
9	Т.9. Транснаціональні корпорації та транснаціональні банки у сучасних міжнародних відносинах.	2
10	Т. 10. Міжнародна трудова міграція.	2
11	Т. 11. Трансферт міжнародних технологій.	2
12	Т. 12. Вартість валюти і валютний курс.	2
13	Т. 13. Світова валютна система.	4
14	Т. 14. Міжнародні фінансові ринки.	4
15	Т. 15. Міжнародний кредит.	4
16	Т. 16. Платіжний баланс.	4
17	Т. 17. Інтернаціоналізація економічного розвитку.	4
18	Т. 18. Міжнародна економічна інтеграція.	4
19	Т.19. Глобалізація та економічний розвиток.	4
20	Т. 20. Міжнародна економічна політика України	4
	Разом	56

6. Індивідуальні завдання

Тема 1.

1. Моделивання в дослідженні міжнародної економіки.
2. Взаємодія індустріальних і постіндустріальних тенденцій у світовому господарстві 90-х років.
3. Еволюція системи міжнародних економічних відносин.
4. Особливості розвитку сучасних міжнародних економічних відносин.
5. Синхронізація економічного циклу країн світу.

Тема 2.

1. Міжнародний поділ праці і міжнародна конкуренція: взаємодія та прояви в сучасних умовах.
2. Сучасні тенденції розвитку світового господарства.

Тема 3.

1. Інституційні одиниці системи національних рахунків.
2. Види міжнародних економічних операцій.
3. Місце і роль тіньового сектору у світовій економіці.
4. Участь України у боротьбі з міжнародною економічною злочинністю.

Тема 4.

1. Політика протекціонізму: переваги та недоліки.
2. Фактори конкурентоспроможності країни на світовому ринку.
3. Застосування сучасних теорій міжнародної торгівлі для визначення характеру експортної орієнтації України.
4. Закон порівняльних переваг Д. Рікардо.
5. Ситуації абсолютної і порівняльної переваги в міжнародній торгівлі.
6. Теорія Хекшера-Оліна і пояснення структури світової торгівлі.
7. Механізм реалізації переваг транснаціональної фірми.

Тема 5.

1. Митні тарифи і збори та їх вплив на економічний розвиток України.
2. Тарифне регулювання торгівлі України.
3. Тарифне і нетарифне регулювання міжнародних торгово-економічних відносин.

Тема 6.

1. Торгово-політичні режими у міжнародній торгівлі.
2. Антидемпінгові розслідування проти України.
3. Методи прихованого протекціонізму ПРК.
4. Ліцензування та квотування імпорту в Україні.

Тема 7.

1. Міжнародна торгівля товарами та послугами і її значення для України.
2. Значення міжнародної торгівлі для країн світу.
3. Діяльність міжнародних організацій в боротьбі з контрабандою.

Тема 8.

1. Міжнародний рух капіталу: специфіка країн з перехідною економікою.
2. Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України.
3. Державне регулювання міжнародного переміщення капіталу.
4. Протидія легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом.

Тема 9.

1. Вплив світових корпорацій на формування ринку капіталу в Україні.
2. Кластери національних компаній як передумова перетворення їх в ТНК.
3. Конкурентні переваги ТНК і ТНБ.
4. Зрушення в рейтингах 500 найбільших компаній світу.

Тема 10.

1. Соціально-економічні наслідки міграції робочої сили.
2. Проблеми виходу України на міжнародний ринок праці.
3. Міжнародна організація праці: роль в регулюванні міграційних процесів
4. Кримінальні форми міграції робочої сили й методи боротьби з ними.

Тема 11.

1. Джерела і фактори інтернаціоналізації науково-дослідної роботи.
2. Правова захищеність як умова ефективної комерційної реалізації технологій.
3. Канали передачі і отримання технологій у зовнішньоекономічній діяльності.
4. Місце України на світовому ринку новітніх технологій.

Тема 12.

1. Валютна політика в країнах з перехідною економікою.
2. Валютні ринки, їх види та структура.
3. Проблеми стабільності валютного ринку.

Тема 13.

1. Роль МВФ в світовій валютній системі.
2. Основні риси і протиріччя Ямайської валютної системи.
3. Роль золота в світовій валютній системі.
4. Національні та міжнародні валютні системи: механізми, еволюція, роль.

Тема 14.

1. Формування ринку капіталів в Україні.
2. Зовнішній борг України, його рівень і форми.

Тема 15.

1. Інструменти міжнародного кредитування.
2. Оцінка обсягів міжнародного кредитування.
3. Зовнішня заборгованість в Україні: проблеми і шляхи їх подолання.

Тема 16.

1. Особливості міжнародних розрахунків України.

2. Стан платіжного балансу України та позиції національної валюти.
3. Регулювання платіжного балансу: методи національного і міжнародного впливу.

Тема 17.

1. Сучасні світові промислові комплекси та їх розвиток.
2. Міжнародне співробітництво в боротьбі з тіньовою економікою.
3. Загальні закономірності зміни галузевої структури постсоціалістичних країн.

Тема 18.

1. ЄС як найбільш розвинуте інтеграційне угруповання.
2. Особливості інтеграційних процесів в Північноамериканському регіоні.
3. Економічний механізм інтегрування країн СНД.

Тема 19.

1. Глобалізація економіки як результат процесів інтернаціоналізації і НТП.
2. Міжнародні економічні аспекти вирішення економічних проблем.
3. Ресурсно-енергетичний потенціал світової економіки.

Тема 20.

1. Україна та її перспективи вступу до Світової Організації Торгівлі.
2. Міжнародні економічні відносини України з країнами Співдружності Незалежних Держав (СНД).
3. Відносини України з Євразійським економічним співтовариством.

7. Методи контролю

1. Усне опитування на семінарських заняттях.
2. Розв'язання задач з політекономії на практичних заняттях, перевірка самостійного рішення задач.
3. Перевірка письмових контрольних робіт.
4. Екзамен.

Контроль рівня знань є невід'ємною складовою навчального процесу. Оцінювання знань студентів з дисципліни «Політична економія» враховує всі види занять, передбачених навчальним планом. Перевірка знань та навичок студентів проводиться за допомогою поточного, проміжного й підсумкового контролю.

Під час вивчення дисципліни «Політична економія» застосовуються наступні методи оцінювання знань:

- поточний контроль здійснюється на практичних заняттях під час рішення задач, розв'язання практичних завдань та кейсів;
- проміжний контроль здійснюється під час усних відповідей студентів.

– підсумковий контроль проводиться за допомогою проведення іспиту.

Результати складання екзамену оцінюються за шкалою балів, еквівалентною чотирибальній шкалі («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінка, еквівалентна «відмінно», виставляється, якщо студент виявив всебічно системні та глибокі знання, в повному обсязі твердо засвоїв весь програмний матеріал, вичерпно та послідовно дав відповіді на всі питання екзаменаційного білета, тісно пов'язує теорію з практикою, показує знання літератури, вміння самостійно аналізувати та тлумачити економічні норми та поняття і застосовувати їх при вирішенні завдань, правильно аргументує висновки, вміє самостійно узагальнювати матеріал і логічно його викладати, не допускаючи помилок.

Оцінка, еквівалентна «добре», виставляється, якщо студент твердо знає програмний матеріал, має навички аналізу та тлумачення економічних норм та понять, логічно відповідає на поставлені питання, не допускає суттєвих помилок.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Підсумковий семестровий контроль (екзамен)	Сума
<i>Контрольна робота 1</i> (25 балів)					<i>Контрольна робота 2</i> (30 балів)					45	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
5	5	5	5	5	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

14. Рекомендована література

1. Міжнародна економіка: навч. посібник/О.В. Носова та інш.- Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. – Х. : ХДУХТ, 2010. - 322 с.

Основна література

1. Конституція України. – Х.: Консум, 1996. – 48 с.
2. Закон України “Про режим іноземного інвестування” // Відомості Верховної Ради. – 1996. - № 19. – ст. 80 – с. 229-237.
3. Багрова І. В., Гетьман О.О., Власюк В.Є. Міжнародна економічна діяльність України. – К.: ЦНП, 2004. – с. 36-35.
4. Бандурка А.А., Бандурка А.М., Носова О.В. Иностранные инвестиции в экономике Украины: Монография. – Харьков: Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2004. – 448 с.
5. Економіка зарубіжних країн / За ред. Ю.Г. Козака та ін. – К.: ЦУЛ. – 2003. - с. 32-57.
6. Киреев А. Международная экономика. – М.: “Международные отношения”, 2000. – Т.1, Т.2. – 488 с.
7. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. Посібник.-К.: Знання-Прес, 2003. - 408 с.
8. Міжнародна економіка: Навчальний посібник / За ред. Ю.Г. Козака та ін. – К.: ЦНЛ. – 2004. – с. 473-506.

Допоміжна література

9. Носова О.В. Инвестиционные перспективы Украины: экономико-правовая модель. Монография.-LAP LAMBERT Academic Publishing.- 2014.- 306 с.
10. Носова О.В. Оцінка інвестиційної привабливості України: основні підходи // Економіка і прогнозування. – 2003. - № 3. – с. 119-138.
11. Слепов В.А., Левитин В.С. Особенности управления активами и пассивами ТНК // Финансы. – 2004. - № 8. – с. 65-67.
12. Хохлов М. Глобалізація економіки в ракурсі еволюції відносин власності // Економіка України. – 2004. - № 12. с. 65-72.

15. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

<http://www.oecd.org>

<http://www.imf.org>

[http:// world bank](http://worldbank.org)

<http://unctad.org>

[http:// ukrstat. Gov.ua](http://ukrstat.gov.ua)